

## in epistolam II ad Corinthios. VI

rimmentum queritis eius qui in me est. **C**onsequenter cum dicit. **O**bscramus et. Subdit quantum ad usum primi beneficii. **E**t primo inducit ad usum. **S**ecundo ostendit unde assistit nobis facilitas ad ipsum usum ibi. **C**um enim qui et. **D**icit ergo. **E**x quo deus fecit reconciliationem: et nos sumus legati dei in hoc obscramus. **B**landit alloquitur cum posset imperare. **2. Ti.** ultimo. **A**rgue. **o**bscra. **i**ncrpa et. **A**d pbile. **P**otestatem habens imperandi et. **O**bscramus in qua p christo id est ppter amorem christi reconciliamini deo. **V**idetur aut hoc esse contrarium ei quod dicit q deus reconciliavit nos sibi. **S**i ergo ipse reconciliavit quid necesse est vt nos reconciliemur. **I**am enim reconciliati sumus. **A**d hoc dicendum q deus reconciliavit nos sibi vt causa efficiens scz ex parte sua. **S**ed vt sit nobis meritoria: oportet etiam q fiat reconciliatio ex parte nostra. **E**t hoc quidem fit in baptismo et in penitentia. **2.** tunc cessamus a peccatis. **U**nde autem assistit nobis huiusmodi facultas reconciliandi deo ostendit ex hoc scz q dedit nobis potestatem iuste viuendi qua possumus abstinere a peccatis: et hoc faciendo reconciliamur deo. **E**t ideo dicit. **C**um qui non et. **Q**uasi dicat. **B**ene potestis reconciliari. quia deus scilicet pater eum scilicet christum qui non nouerat peccatum. **1. Pe.** **2.** **Q**ui peccatum non fecit et. **Jo.** **8.** **Q**uis ex vobis arguet me et. **I**n ipso nobis fecit peccatum. **Q**uod tripliciter exponit. **U**no modo quia consuetudo veteris legis est vt sacrificium pro peccato peccatum nominet. **Dele.** **4.** **P**eccata populi mei comedent id est oblata pro peccato. **T**unc est sensus. **F**ecit peccatum id est hostiam vel sacrificium pro peccato. **A**lto modo quia peccatum aliquando sumitur p similitudine peccati vel p pena peccati. **Ro.** **8.** **V**isit deus filium suum in similitudine peccati. **I**d est de similitudine peccati damnauit peccatum. **E**t tunc est sensus. **F**ecit peccatum id est fecit eum assumere carnem mortalem 2 passibilem. **T**ertio modo quia aliquando dicitur hoc esse hoc vel illud non quia sit: sed quia opinantur homines ita esse. **E**t tunc est sensus. **F**ecit peccatum id est fecit eum reputari peccatores. **Esa.** **53.** **C**um iniquus reputatus est. **E**t hoc quidem fecit vt nos efficeremur iusticia id est vt nos qui peccatores sumus efficeremur non solum iusti: immo ipsa iusticia id est iustificaremur a deo: vel iusticia quia non solum nos iustificauit: sed etiam voluit q per nos alij iustificarent. **I**usticia dico dei non nostra. **E**t in christo id est per christum. **V**el aliter vt ipse christus dicatur iusticia. **E**t tunc est sensus. vt nos efficeremur iusticia id est vt inhererem christo per amorem 2 fidem: qui christus est ipsa iusticia. **D**icit autem dei vt excludat iusticiam hominis que est qua homo confidit de proprijs meritis. **Ro.** **10.** **I**gnorantes dei iusticiam et. **I**n ipso scz xpo id est p christum. **q** ipse factus est nobis iusticia. **1. corin.** **1.**

### Incipit capitulum sextum

**A**diuantes autem exhortamur ne inuacuum gratiam dei recipiatis. **A**it enim tempore accepto exaudiui te: et in die salutis adiuui te. **E**cce nunc tempus acceptabile: ecce nunc dies salutis. **N**emini dantes ullam offensionem vt non vituperetur ministerium nostrum: sed in omnibus exhibeamus nosmetipsos sicut dei ministros. **I**n multa patientia. in tribulationibus. in necessitatibus. in angusti-

is. in plagis. in carceribus. in seditionibus. in laboribus. in vigilijs. in ieiunijs.

**S**upra apostolus comendauit ministerium apostolatus: hic consequenter ipsum ministerium sibi commissum ad utilitatem subditorum exequit. **E**t circa hoc duo facit. **P**rimo hortat eos in generali ad omnia que communiter sunt necessaria ad bonam vitam. **S**ecundo hortat eos de quodam speciali suffragio fiendo sanctis in hierusalem. et hoc octauo ca ibi. **H**ortat autem vobis facim? fratres et. **C**irca primum autem duo facit. **P**rimo hortat eos ad bona presentia. **S**ecundo comendat eos de bonis in futuro factis. et hoc septimo ca. **I**bi: **H**as igitur habentes. permissiones et. **C**irca primum tria facit. **P**rimo hortat in generali q gratia dei non vanum in uanum. **S**ecundo ostendit gram dei eis esse collata ibi. **A**it enim tempore accepto et. **T**ertio docet eos in speciali modum vtendi dicta gratia ibi. **N**emini dantes ullam offensionem et. **D**icit ergo primo. **E**x quo facultas adest nobis ad bene operandum et hoc est gra dei. nos autem ad hoc p xpo legatione fungimur. **I**deo adiuuantes nos scz pdicationibus exemplis et exhortationibus. **P**uer. **18.** **F**rater quid adiuuat a fratre et. **V**el adiuuantes scz deum. **1. corin.** **3.** **A**diutores dei sumus. **S**upra **Esa.** **40.** **Q**uis adiuuit spiritum dñi et. **N**on ergo bene dicit. **A**diuantes deum. **R**isio. q tu uare deus potest intelligi vel ei vires ministrare ad aliqd agendum et sic nullus inuacuum deum nec inuacuum potest. **V**el eius mandatum exequit: sic sancti hoies deus inuare dicitur exequendo eius mandata. **N**os inq sic inuantes hortamur vos. **Ro.** **12.** **Q**ui exhortat et. **H**oc scz exhortamur ne inuacuum gratiam dei recipiatis. **Q**uasi dicat. **N**e recesario gratie sit vobis inutilis et vacua. **Q**uod tunc confitgit quando ex perceptione gratie quis non sentit fructum. **Q**ui quidem duplex est scz remissio peccatorum. **Esa.** **27.** **D**ie est omnis fructus et. **E**t vt homo iuste viuendo pueniat ad gloriam celestem. **Ro.** **6.** **H**abebis fructum vestrum et. **Q**uia cum ergo gratia precepta non vnt ad vitandam peccata et consequendum vitam eternam: hic gratia dei in uanum recipit. **Phil.** **2.** **N**on in uacuum cucurri et. **E**t ne aliquis dubitaret de perceptione huius gratie a deo. ideo consequenter aplos pbat eos iam recepisse gratiam hanc: vel paratam habere ad recipiendum dicens. **A**it enim tempore et. **E**t circa hoc duo facit. **P**rimo inducit auctoritate pphete. **S**ecundo inductam adaptat ad ppositum ibi. **E**cce nunc tempus et. **D**icit ergo primo. **D**ico q paretis vos ad fructuose recipiendum gratiam q vobis est collata vel parata. **A**it enim dñs per **Esa.** **49.** **T**empore accepto et. **C**irca quod sciendum est q duo min? dicit facere nobis gram vel exaudiendo nos in petitionibus nostris. vel inuacuum in operationibus nostris. **S**ed exaudit vt participam? qd petimus. **Jac.** **1.** **S**i quis indiget sapientia postulet et. **A**diuuat vt pnciam? qd operamur. **ps.** **N**isi qz domin? adiuuit me et. **E**t hec duplex est gra: pueniens scz et coopans vel subsequens que quidem necessaria est nobis ad obtinendum. **E**t primo gratia preuenientem quam optare debemus vt simus accepti a deo. **ps.** **P**ro hac orabit ad te omnis sanctus. **E**t qrum ad hoc dicit. **I**n tempore accepto id est acceptionis et gratificationis. hoc enim accepto fit quod gatis fit. **Ro.** **4.** **B**eatitude hominis cui deus accepto fert iusticiam et. **E**xaudiui te id est acceptaui te. **V**el in tempore accepto id est in tempore gratie. **E**t hoc modo gratia preueniens dicitur illa per quam liberamur a peccatis. **G**ratia vero subsequens dicitur per quam virtutes nobis et perseverantia in bono conferuntur. **S**ecundo necessaria est nobis gratia cooperans et hanc petebat. **ps.** **E**t misericordia eius subsequatur me et. **E**t quantum ad hoc dicit: **I**n die salutis adiuui te. **T**empus enim ante christum non fuit dies sed

# Explanatio sancti Thome

nōr. Ro. 13. **N**ox precessit etc. Sed tempus christi dicitur dies: et non solum dies sed dies salutis. Ante enim non erat salus: quia nullus ad finem salutis perueniebat. scy ad visionem dei. sed modo quando iam nata est salus in mundo homines salutem sequuntur. **M**att. 1. **V**ocabis nomen eius Iesum. Ipse enim saluum faciet populum etc. **J**. Pe. 4. **O**peramini vestram salutem. Et hoc fit auxilio gratie cooperantis qua per nostra opera peruenimus ad vitam eternam **Philipen. 2.** **D**eus est qui operatur etc. **C**onsequenter auctoritate inducitur adaptat ad ppositum dicens. **E**cce nunc etc. **Q**uasi dicat. **H**ec que dixit dominus de tempore gratie p pphetam implem modo. **q**uod ecce nunc tempus acceptabile id est gratificationis p quaz exaudimur a deo. qz iam venit plenitudo temporis scz incarnationis xpi. **Gal. 4.** **E**t hoc qm ad pnam partem auctoritatis. **p**s. **T**empus beneplaciti deus. **E**cce nunc dies salutis: in quo scz adiuti gratia cooperante possum operari ad consequendū salutem eternam **Jo. 9.** **D**e oportet operari etc. **Gal. 6.** **D**um tempus habemus etc. **C**onsequenter cum dicit. **R**emini vantes etc. **D**ocet modū vtendi gratia eis collata. **E**t pmo in generali qualiter scz inuacuum nō recipiat. **S**ecūdo in speciali ibi. **I**n multa patientia etc. **D**icit ergo. sic vtendū est gratia vt vantes nemini vllam offensionē. **N**am gratia ad duo dat: scz ad vitandū mala et ad operandū bona. **E**t ideo duo docet: vt scz vite minus mala et qm ad hoc dicit. **R**emini vantes etc. quod potest dupliciter exponi. **U**no modo vt referat ad aplos. quasi dicat. **V**os adiuuantes vos exhortamur. **N**os dico nemini vllam vantes offensionem. qz si p malā vitam alios quos offenderemus vituperaretur ministeriū nostrum et contemneretur predicatio nostra. **Ro. 2.** **H**omen dei per vos blasphematur **H**egorius. **C**uius vita despicitur restat vt eius predicatio contemnatur. **U**nde publicus et famosus peccator cauere debet sibi ne predicet als peccat. **p**s. **P**eccatori autē dixit deus etc. **A**lio modo vt referat ad subditos. **q**z dicat. **H**ortamur vos ne inuacuum etc. **N**os dico nemini vantes vllam etc. id est non faciētes aliquid vnde alij scandalizent. **1. Corin. 10.** **S**ine offensione esto etc. **Ro. 14.** **N**ō ponatis offendiculum etc. **E**t ratio huius est vt non vituperet etc. id est ita reprehēdibiliter vos habeatis vt ministeriū nostruz id est aplatus noster nō vituperet. **Q**uando enī subditi male se habent vituperiū est prelati. **1. Pe. 2.** **C**onversationē vestrā inter gentes etc. **S**ed vt non vituperetur cōmune ministeriū quo ad vos et nos q sumus ministri dei. **N**os dico sumus ministri dei ad exequendū voluntatem eius in nobis et in alijs. **S**ed vos ad exequendū voluntatem eius in vobis tantū **E**sa. 61. **V**os sacerdotes dñi vocabimini etc. **C**onsequenter cum dicit. **S**ed in omnibus exhibeam etc. **D**ocet eos modum vtendi percepta gratia qm ad bona operanda. **D**icit ergo. **R**emini demus vllaz offensionē. sed exhibeam nos et vos opere et sermone in omnibz q ad virtutes pertinent tales quales debent esse ministri dei. vt scz cōformemur nos deo faciendo eius voluntatē. **E**ccl. 10. **S**im iudicē populū: sic et ministri eius. **1. cor. 4.** **S**ic nos existimet homo vt ministros etc. **C**onsequenter cum dicit. **I**n multa patientia etc. **O**stendit in speciali quō nos debemus exhibere sicut dei ministros in vñ gratie collate. **E**t hoc qm ad tria. **P**rimo qm ad exteriorē operationē. **S**ecundo qm ad maiorem deuotionē ibi. **D**e nostrum patet etc. **T**ertio qm ad infidelū vitationē ibi. **H**olite iugū ducere etc. **C**irca pmiū tria facit: fm tria in quibz consistit operatio exterior. **P**rimo enī consistit in sufferentia malorū. **E**t qm ad hoc dicit. **I**n multa patientia etc. **S**ecūdo in operatione bonorū. et qm ad hoc dicit. **I**n castitate etc. **T**ertio in mutua cooperatione bonorū ad mala. et qm

ad hoc dicit. **P**er arma iusticie etc. **E**st ergo necessaria in malis sustinendis virtus patientie. **U**nde dicit **I**n multa patientia etc. **U**bi tria facit. **P**rimo inducit ad patientiaz **E**t hoc qz in p. legit. **B**ene patientes erunt vt annunciet **E**t qm ad hoc dicit. **I**n multa patientia puer. **19.** **D**octrina viri p patientiā noscitur. **L**uc. 21. **I**n patientia vestra possidebitis animos vestras. **D**icit in multa id est ppter multas tribulationes que occurrūt. **S**ecūdo ostendit viā patientie in generali et hoc in supentione malorū. **U**nde dicit. **I**n tribulationibz **Ro. 12.** **I**n tribulatione patientes. **Act. 14.** **P**er multas tribulationes etc. **E**t in defectu necessarioz. **U**nde dicit. in necessitatibz scz eozū que sunt necessaria ad vitam. **p**s. **D**e necessitatibus meis etc. **T**ertio ostendit materiā patientie in speciali. **E**t pmo in his q pertinent ad tribulationes que sunt volūtariē et hoc qm ad tribulationes que pntinent ad animā et sic dicit. **I**n angustijs scz cordis: quādo scz sic ardeat aduersis vt non pateat via euadēdi **Heb. 11.** **A**ngustiatū afflicti etc. **I**te quātū ad tribulationes que sunt in corpore et sic dicit. **I**n plagis scz illatis ab alijs. **E**t carceribus **Act. 16.** **C**um multas plagas ei intulissent etc. **Isra. 11.** **I**n carceribz abūdānt: in plagis supra modū etc. **I**n seditionibz scz toti ppli cōmoti accl. **19.** **P**erlicitamur argui seditionis hodiernę etc. **S**ecundo in his que pntinent ad necessitates. **N**ecessitas autē aliquādo est volūtaria. **E**t sic dicit. **I**n laboribz ppera manu operando apud corinthios qz auari erāt ne eos grauariet sumptibus. **E**t apud thesalonicē. qz erant ociosi vt daret exempluz exercitiij. **Act. 11.** **A**d ea que mihi oportuerant etc. **I**n vigilijs ppter predicationes infra. **11.** **I**n vigilijs in ieiunijs aliquādo voluntarijs: aliquādo inuoluntarijs ppter penuriā. **1. corin. 9.** **C**astigo corpus meū etc. **S**ed contra hoc est quod dicitur. **M**att. 23. **I**ugum meū suauē est. **H**ic vero dicit in tribulationibz multis etc. **N**ō ergo suauē sed grauissimū. **R**espondeo. **H**ec sunt in seipsis aspera. sed ppter amorem et interiorē feruorem spiritus vulcorant **U**nde aug. **O**mnia graua et immania factilia et ppe nulla facit amor.

## Lectio secunda.

**I**n castitate: in scientia. in longanimitate. in suauitate. in spū sancto. in caritate nō ficta. in verbo veritatis. in virtute dei. **P**er arma iusticie a dextris et a sinistris. **P**er gloriā et ignobilitatē. p infamiā et bonā famā. **E**t seductores et veraces. sicut qui ignoti et cogniti. **Q**uasi morientes et ecce viuimus. vt castigati et non mortificati quasi tristes. semp autē gaudentes. sicut egentes multos aut locupletantes. itaqz nihil habetes: et omnia possidentes.

**P**ositis his que pntinent ad tolerantiam malorū: ponit consequenter ea que pntinent ad obseruantiam bonorū. **B**onitas autem operis consistit in tribus. **I**n perfectione virtutum. et hoc pntinet ad cor. **I**n veritate locutionis. et hoc pntinet ad os. **I**n virtute operis: et hoc pntinet ad opus. **P**rimo ergo ostendit apostolus qualiter se habeant in his que pntinent ad perfectionē virtutuz: que consistunt in corde. **S**ecundo in his que ad virtutem oris ibi. **I**n verbo veritatis. **T**ertio in his que pntinent ad pfectionem operis ibi. **I**n virtute dei. **C**irca primuz ponit quattuor virtutes. **E**t pmo virtutem castitatis que max pmiū locum tenet in virtute temperantie. et qm ad hoc dicit

## in epistolam II ad Corinthios. VI

cit in castitate scz mentis et corporis. **U**bi notandū est qd immediate post multos labores vigilas et ieiunia subdit de castitate. qd qd vult habere virtutē castitatis necesse habet laboribz dari vigilis insistere et macerari ieiunijs. **1. corin. 9.** Castigo corpus meū et in seruitutem redigo **2c.** **Heb. 12.** Pacem sequimini **2c.** **S**i autem queratur quare nō facit mentionē de alijs virtutibus nisi solum de temperantia. **P**icendū est qd sic facit sed implicite. qd hoc qd dicit. **I**n multa patientia in tribulationibz **2c.** pertinet ad virtutem fortitudinis. hoc vero qd dicit. **P**er arma iusticie p̄inet ad virtutem iusticie. **S**ecundo ponit virtutem scientie. **U**nde dicit. **I**n scia. **E**t si qdam scia referat ad sciaz qua alijs scit bene cōversari in medio nationis prave et p̄uerse sic referat ad virtutē prudentie. **S**i vero scia referat ad certitudinē qua fideles certi sunt de his que p̄tinet ad cognitionem dei sic p̄inet ad virtutē fidei. **E**t vitras necessaria est xp̄ianis. qz siue scia p̄mo modo siue secūdo mō accepta boies defacili ruunt in peccatis. **E**sa. 5. **P**ropterea captiuus ductus est populus meus. qz non habuit sciam. **1. Pet. 3.** **D**abo vobz pastores iuxta cor meū. **T**ertio ponit virtutē spei. **U**nde dicit. **I**n longanimitate q̄p̄tinet ad p̄fectionem spei. **M**ihil aut aliud est longanimitas q̄ qd arduum aliq̄d ex spe semp ac diu dilatum patienter expectat. **2c.** hoc a sp̄sancto. **S**ap. 5. **F**ruer̄ aut sp̄s charitas **2c.** **L**onganimitas **2c.** **Col. 1.** **I**n omni parsa et longanitate **Q**uarto ponit virtutem charitatis. **C**haritas aut duo habet scz effectum exteriorē. **S**ed in effectu exteriori habet suauitatem ad proximū. **N**on enī conuenit qd alijs nō sit suavis ad eos quos diligit. **I**deō dicit. **I**n suauitate id est dulci conuersatione ad primos vt scz blandi simus. **puer. 12.** **Q**ui suavis est viuūt in moderationibz **2c.** **E**cc. 6. **V**erbū dulce multiplicat amicos **2c.** **S**ed non in suauitate mundici. **13.** in ea qd causat ex amore dei scz ex sp̄sancto. et iō dicit ex sp̄sancto id est quā sp̄sanctus causat in nobis. **S**ap. 12. **U** q̄ bonū et suauis **2c.** **I**n effectu aut interiori habet veritatem absqz fictione vt scz non p̄ndat exteriū cōtrariū eius qd habet interiori. **E**t ideo dicit. **I**n charitate non ficta. **1. Jo. 3.** **N**ō diligamus verbo neqz lingua. **13.** **2c.** **Col. 3.** **S**up̄ oia charitatez habentes. **E**t huius ratio est. qz vt dicit **S**ap. 1. **S**p̄sanctus discipline effugiet fictū. **C**onsequenter ostendit quō se habeant in his q̄ p̄tinent ad veritatem oris vt scz sint veraces. **E**t ideo dicit. **I**n verbo veritatis scz vera loquēdo et p̄dicando. **Q**uō aut se habeāt in p̄fectione operis subdit dicens. **I**n virtute dei id est nō in opibus nostris confidam. sed solum in virtute dei. et nō in pp̄ria. **1. corin. 4.** **R**egnū dei nō est in sermone **2c.** **C**onsequenter cum dicit. **P**er arma iusticie **2c.** ostēdit q̄ liter se habeant in opatione bonoz et maloz inter bona et mala p̄spera et aduersa. et hoc p̄tinet ad virtutē iusticie. **E**t p̄mo ostendit hoc in generali. secūdo exponit in sp̄cālī **D**icit ergo p̄mo qd exhibeam⁹ nos sicut vt ministros in multa patientia. **E**t qd plus est: p̄ arma iusticie. **U**bi sciē dum est qd iusticia ordinat et facit boiem tenere locum suum a dextris id est in p̄speris vt scz nō eleuet: et a sinistris id est i aduersis vt. **1. nō deiciat. psal. 4.** **U**biqz et i oibz **2c.** scio abudare **2c.** **C**onsequenter hoc exponit p̄ partes p̄speroz et aduersoz dicens. **P**er gloriā **2c.** **U**bi sciē dū est qd in rebz temporalibz p̄speritas vel aduersitas in tribz consistit. **I**n supbia vite: concupiscentia carnis: in concupiscentia oculoꝝ. **I**uxta illd. **1. Jo. 2.** **O**mnē qd est in mūdo aut est concupiscentia carnis **2c.** **E**t hec p̄sequit ordine suo qz p̄mo dicit quō se habeant in aduersis et p̄speris que p̄tinent ad supbiam vite dicens. **P**er gloriā **2c.** **S**ecundo quō se habeant in his q̄ p̄tinet ad concupiscentiā carnis ibi. **Q**uasi moientes **2c.** **T**ertio quō se habeant in his q̄ p̄tinent ad concupiscentiā oculoꝝ ibi. **S**icut egentes **2c.**

**S**unt autē duo q̄ ad supbiam p̄tinent: scz sublimitas status et operum. **E**t ideo dicit. **P**er gloriā id est p̄ statū excellentie. **U**bi dicit. **A**rbibeam⁹ nos dei ministros scz per gloriā id est in p̄speritate. **E**sa. 23. **D**ns exercitū cogitauit **2c.** **E**t qd apli glosi appeant patet act. **14.** **U** paulus et barnabas credebant esse dij. **E**t ignobilitatē q̄ est a sinistris. **U**bi dicit. **N**ec in gloria eleuemur nec si contemptibiles sumus deiciamur. **1. corin. 1.** **I**gnobilia huius mūdi elegit de⁹ **2c.** **Q**uātū ad famā opū dicit p̄ infamiā et bonā famā. **U**bi sciē dū est qd sicut gregori⁹ dicit: **H**omo nō debet ex se dare causam infamie sue: sed potius debet procurare bonam famā iuxta illud. **E**cc. 4. **C**uram habe de bono nomie et hoc p̄pter alios. qz oportet nos bonum testimoniu habere ad eos q̄ foris sunt. **1. 1. 3.** **S**i vero contingat aliquē incurrere in infamiā iniuste: non debet esse ita pusillanimis vt p̄pter hoc derelinq̄t iusticiā. **S**i vō sit in bona fama apud infideles non debet tñ supbire: sed debet inter vtrūqz medio modo incedere. **C**onsequenter exponit ista duo q̄ posuit. **E**t p̄mo quā infamiā habuerūt et ostendit qd magnā. qz vt seductores **2c.** **U**bi dicit. **A** q̄ budam habemur vt seductores: a q̄bus bā vero habemur vt veraces. **N**ec mirū qz etiam de xpo alij dixerūt qz bonū est. alij vero qd non. sed seducit turbas vt dicit **Jo. 7.** **S**ecūdo ostēdit quō fuerūt gloriozi et ignobiles. qz sicut ignoti et cogniti id est approbati a bonis: et incogniti. i. despecti a malis. **1. corin. 4.** **T**anq̄ purgamenta **2c.** **C**onsequenter p̄sequit ea q̄ p̄tinent ad concupiscentiā carnis. **E**t ponit tria que concupiscit caro. **P**rimo enī concupiscit longam vitam. et q̄tum ad hoc dicit: **Q**uasi moientes id est licet exponimur pericul mortis. **I**ntra. 11. **I**n moribus frequenter **2c.** tñ ecce viuimus virtute et fide. **E**t ideo **A**bas chuc. 2. **I**ustus ex fide viuūt. **ps.** **N**on moriar sed viuā **2c.** **S**ecūdo concupiscit incolumitatē et q̄tem. **E**t q̄tum ad hoc dicit. **E**t castigati et non mortificati. **Q**uasi dicat licet diuersis flagellis castigemur a dño: nō tñ tradit nos mortis. **ps.** **C**astigans castigauit me dñs. **et. 2. 1. 3.** **S**ines q̄ pie volunt **2c.** **T**ertio concupiscit gaudiū et iocunditatē. et q̄tum ad hoc dicit. **Q**uasi tristes semp aut gaudentes. qz licet in exterioribz et q̄ ad carnē sunt patiunt tristitiam et amaritudinē: interiori tñ continuū gaudiū habem⁹ qd crescit in nobis ex cōsolationibz sp̄sancti et spe remunerationis eterne. **Iac. 1.** **O**mnē gaudiū existimate **2c.** **Jo. 16.** **T**ristitia vestra vertet in gaudiū **2c.** **C**onsequenter p̄sequitur de his q̄ p̄tinent ad concupiscentiā oculoꝝ. **E**t circa hoc ponit duo. quoz vnum est in cōmpatione ad alios. et fm hoc p̄sperū in diuitijs est qd homo abudat ita qd possit alijs ministrare de diuitijs suis. **S**inistrum aut in hoc est qd homo sit ita paup̄ qd oporteat eum ab alijs mendicare. **E**t ideo dicit qd in his temporalibz sum⁹ sicut egētes id est ab alijs accipientes. sed tñ q̄tum ad sp̄cālia sum⁹ multos locupletantes. et nō dicit omnes: qz nō sunt omnes locupletari parati. **puer. 13.** **E**st q̄si pauper cuz in multis diuitijs sit. **S**cđm est in cōpatione ad seipos. et fm hoc p̄sperum in diuitijs est multa possidere. **S**inistrū aut vt nihil penit⁹ habeat. **E**t q̄tum ad hoc dicit qd in exterioribz sunt tanq̄ nihil habentes scz in temporalibz. qz omnia dimiserunt p̄pter christū. **Matth. 19.** **S**i vis p̄fectus esse vade et vende omnia que habes **2c.** **S**3 interiori et in sp̄cālibz omnia possidentes scz p̄ interiorē magnitudinē cordis. **E**t hoc iō est: qz ipsi viuēbant non sibi s3 xpo. **E**t ideo omnia que sunt christi reputabant vt sua. **U**nde cum christo omnia sunt subiecta omnia possidebant. et omnia tendebant in eorum gloriā. **Iosue. 1.** **E**t omnem locum quez calcauerit pes vester: vester erit. **N**ota autē circa p̄missa qd apostolus vix in p̄missis miro mō loquēdi. **N**ā ipse q̄st. **S**3 ponit vñū p̄tra vñū et p̄tale p̄tra sp̄cāle. **S**3 tñ i p̄cālibz semp addit

# Explanatio sancti Thome

quandā conditionē puta. vt. sicut. quasi: tanq̄ s̄ in opposi-  
to spūali nihil addit. **Qui** ratio est: qz tēpōralia siue sint  
mala siue bona siue transmutabilia z apparentia. habentia  
tū similitudinē vel boni vel mali. **Et** ideo dicit vt sedu-  
ctores z q̄si ignoti. qz non erāt in rei veritate sic. s̄ in opi-  
nionē hominū. z si erant transitoria erant bona aut mala.  
**Bona** autē spiritualia existentia sunt z vera. z ideo nō ad-  
dit eis conditionē aliquā.

## Lectio tertia.

**O** nostrū patet ad vos corinthij: cor  
nostrum dilatatum est. **Nō** angusti-  
amini in nob: angustiamini autē i visce-  
ribus vestris. **Eandē** autē habentes remu-  
nerationē: tanq̄ filijs dico: dilatamini z vos.  
**Nolite** iugum ducere cum infidelib. **Que**  
em̄ p̄ticipatio iusticie cū iniquitate: aut que  
societas luci ad tenebras: **Que** autē conuen-  
tio xp̄i ad belial: **Aur** q̄ pars fidel cū infi-  
deli: **Qui** autē consensus templi cum idolis:  
**Vos** em̄ estis templū dei viui sicut dicit de-  
quoniā inhabitabo in illis z inambulabo in-  
ter eos. z ero illorum deus: z ipsi erunt mihi  
p̄pulus. **Propter** qd̄ exite de medio eorum  
z separamini dicit dñs. z imundū ne tetige-  
ritis. z ego recipiam vos. z ero vobis in pa-  
trem. z vos eritis mihi in filios z filias dicit  
dñs omnipotens.

**Post** q̄ ap̄lus docuerat vsum gratie collate q̄tum ad bo-  
nas operationes exteriores: hic cōsequenter instruit eos  
circa vsum p̄dictū q̄tum ad interiorē deuotionē: q̄ cō-  
sistit in leticia cordis que latitudinē cordis causat. **Et** cir-  
ca hoc tria facit. **Primo** em̄ exhibet se eis in exemplū la-  
titudinis. **Secundo** ostendit q̄ ab ipso nō hēt contrariū exem-  
plum nec possunt accipere ibi. **Non** angustiamini in no-  
bis zc. **Tercio** exhortat eos ad cordis latitudinē ibi **Ean-  
dem** habentes zc. **Circa** primū duo facit. **Primo** ponit si-  
gnum latitudinis cordis. **Secundo** ponit ipsam latitudi-  
nem cordis quā habebat ap̄lus ibi. **Cor** nostrū dilatatum  
est zc. **Signum** autē latitudinis est os latum: qz os imedi-  
ate adheret cordi. **Unde** que p̄ os exprimim⁹ sunt exp̄ssa  
signa conceptionū cordis. **Matth. 12.** Ex abundantia cor-  
dis os loquit. **Et** hoc est qd̄ dicit. **Os** nostrum patet ad  
vos. **Os** em̄ clausum est aliquādo tūc sc̄z qñ ea que sunt  
in corde nō patent exterius. sed apertū z patens est qñ ea  
que in corde sunt manifestant. **Iob. 3.** Post hec app̄it zc.  
**Matth. 5.** Apertens os suū zc. **Et** ne hoc videat p̄tine-  
re ad viliūz vanitatis. qz manifestet se subdit rōem dicens  
**Ad** vos id est p̄pter vtilitatē vestraz manifestam⁹ vobis  
secreta cordis nostri. **1. corin. 10.** Nō querēs qd̄ mihi vti-  
le sit zc. **Causa** autē hui⁹ dilatationis p̄cedit ex dilatatiōe  
z latitudinē cordis. **Et** ideo dicit. **Cor** nostrum dilatatum  
est zc. **puer. 21.** Exaltatio oculorū dilatatio ē cordis. **Cor**  
autē aliqñ est strictum tunc sc̄z quādo cōp̄mit z conclus-  
dit in modico. sicut cum quis non curat nisi de terrenis z  
contemnit celestia nō valens ea intellectu capere. **Aliqñ**  
autē est latum tunc sc̄z quādo q̄s magna appetit z desides-  
rat. z talis erat apostolus q̄ nō reputās ea que vident des-  
siderabat celestia. **Et** ideo dicit. **Cor** nostrum dilatatum est  
id est est ampliātū ad magna appetēda. **Cōsequēter** ostendit  
q̄ non habēt ab ap̄lo contrariū exemplū dicens. **Nō** angust-

amini zc. **Quasi** dicat. **Ex** quo ostendim⁹ vobis latitudi-  
nem cordis nostri non habetis a nobis exemplū nec cau-  
sam vnde angustiamini. **Sed** si hoc facitis tunc quidē an-  
gustiamini sed non ex nobis. immo in visceribus vestris  
id est ex vobis. **Abi** sciendū est q̄ angustiamini idē ē qd̄ in-  
cludi in aliq̄ vnde. nō patet aditus euadendi. **Isti** autē erāt  
seducti adeo a pseudo q̄ non credebant posse salutem cō-  
sequi nisi in obseruantijs legalib⁹. **Et** ideo efficiebant ser-  
ui cum essent liberi f̄m fidem xp̄i. **Unde** angustiatio hui⁹  
seruitutis non pueniebat eis ab ap̄lo sed ex viscerib⁹ eorū  
id est ex vilitate cordiū ipsozum. **Luc. 23.** Nolite flere sup  
me zc. **Cōsequēter** hortat eos ad latitudinē cordis di-  
cens. **Eandē** autē habentes zc. **Quasi** dicat: si aliquādo  
decepti a pseudo angustiatī estis nō omnino remaneatis in  
angustiatōe. **Immo** studeatis habere latū cor. sicut nos  
habem⁹. qz eandē habebitis remunerationē quā nos ha-  
bemus. **Et** ideo dicit. **Eandē** remunerationē habentes  
sc̄z sicut z nos. **1. 1.** Sicut estis socij passionū zc. **Tanq̄**  
filijs nō inimicis dico vobis vlt̄ tanq̄ filijs dei. **Quasi** di-  
cat. **Eandē** remunerationē habentes quā filij dei sc̄z here-  
des vite eterne. **Ro. 8.** Si filij z heredes. **Eandē** inq̄ ha-  
bentes remunerationē dilatamini z vos id ē habeatis cor  
magnum z liberū libertate sp̄s que est i fide xp̄i. z nō coan-  
gustiamini in seruitute obseruantie legalis. **Cōsequē-**  
ter cum dicit. **Nolite** iugū ducere zc. docet eos vsum col-  
late gratie q̄tum ad infidelium vitationem. **Et** circa hoc  
duo facit. **Primo** ponitur apostoli exhortatio. **Secundo**  
exhortationis ratio ibi. **Que** em̄ participatio zc. **Tercio**  
rationem huius p̄uocitatem confirmat ibi. **Vos** enim  
estis templum dei zc. **Dicit** ergo. **Nolite** iugum ducere  
zc. **Abi** est sciendum q̄ iugum dicitur esse illud quod li-  
gar plures ad aliquid faciendū. **Unde** quia aliquando ali-  
qui conueniunt ad faciendū aliquid boni qd̄ est ex deo.  
z alii ad faciendū aliquid mali qd̄ est ex diabolo.  
**Ideo** dicit iugum dei z iugum diaboli. **Iugum** quidē dei  
est ipsa charitas q̄ ligat hominē ad seruendū deo. **Mat.**  
**20.** Nolite iugum meum zc. **Iugum** vero diaboli est ipsa  
iniquitas que ligat ad malum z ad male faciendū. **Esa.**  
**9.** Iugum oneris eius zc. **Hoc** ergo dicit: nolite iugū du-  
cere id ē nolite cōmunicare in operibus infidelitatis cum  
infidelib⁹. **Et** hoc propter duo. **Primo** quia aliqui erant  
inter eos qui reputabant sapientiores non abstinentes ab  
idolotris: z ex hoc scandalizabant inferiores. **Alij** autē  
erant qui cōmunicabant cum iudeis in traditionib⁹ semi-  
orum. **Unde** apostolus hortat eos cum dicit. **Nolite** zc.  
vt non cōmunicent cum iudeis in traditionib⁹ legis nec  
cum gentibus in cultu idolorū. **Veris** em̄ infideles sunt.  
**Rationem** autē huius assignat dicens: **Que** em̄ partici-  
patio zc. que sumit ex distinctiōe duplici. **Una** distinctio  
est q̄tum ad causam. sed alia est q̄tum ad statum. **Distin-**  
ctio q̄tum ad causam duplex ē. sc̄z q̄tum ad causam habi-  
tualē: z q̄tum ad causam efficientē. **Causa** autē habitualis  
est duplex. **Una** q̄tum ad effectū z hoc est qd̄ dicit: **Que**  
em̄ p̄ticipatio iusticie zc. quasi dicat. **Non** debetis iugū  
ducere cum infidelib⁹. qz alius habit⁹ est in vobis: alius  
in illis. in vobis quidē est habitus iusticie: in illis vero  
est habitus iniquitatis. **Maxima** autē iusticia est red-  
dere deo qd̄ suū est. z hoc est colere ipsum. **Unde** cū vos  
colatis deum est in vobis habitus iusticie. **Sūma** autē ini-  
quitas est auferre deo qd̄ suū est et dare diabolo. **Esa. 1.**  
**Iniqui** sunt ceteri vestri. **Iere. 23.** Quid paleis ad trini-  
cum: **Alia** causa habitualis est q̄tum ad intellectū z hec  
distinctio est quia fideles sunt illuminati lumine fidei. s̄  
infideles sunt i tenebris errorū. **Et** q̄tum ad hoc dicit. **Aur** q̄  
societas luci ad tenebras: q̄si dicat. **Nō** ē cōueniēs q̄ eis  
cōmunicetis. qz nō ē aliq̄ societas cōueniēs. qz vos estis

